

# Biernat, Andrzej

---

## "Z dziejów rzemiosła warszawskiego", pod red. Barbary Grochulskiej i Witolda Prussa, Warszawa 1983 : [recenzja]

---

Przegląd Historyczny 76/1, 175

---

1985

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

Z  *dziejów rzemiosła warszawskiego*, pod redakcją Barbary Grochulskiej i Witolda Prussa, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1983, s. 622.

Powstały zbiorowym wysiłkiem obszerny zarys dziejów rzemiosła warszawskiego wypełnia dotkliwą lukę w wiedzy o dziejach Warszawy. Jest to bowiem pierwsza próba całościowego spojrzenia na przeszłość tej znaczącej w życiu miasta grupy społeczno-zawodowej w oparciu o jednolity w miarę, kwestionariusz badawczy. Mimo tak przyjętego założenia, stan zachowania źródeł, stan dotychczasowych badań a także chyba i zespołowy charakter pracy sprawiły, że otrzymaliśmy obraz niepełny i niejednolity na co zwracają uwagę sami redaktorzy naukowemu opracowania.

Książka została podzielona na dwie części, z których pierwsza zredagowana przez B. Grochulską obejmuje okres od XIV w. do upadku Rzeczypospolitej w XVIII w., druga pod redakcją W. Prussa od przełomu XVIII/XIX w. po początek lat osiemdziesiątych obecnego stulecia. W obu częściach wyróżnić można artykuły przedstawiające ogólny zarys rozwoju rzemiosła w poszczególnych okresach jak np. Marii Boguckiej o rzemiośle warszawskim w latach 1526—1720, B. Grochulskiej w XVIII w., Karola Móraskiego od przełomu XVIII i XIX w. do 1831 r., Janusza Becka w okresie międzypowstaniowym, W. Prussa od upadku powstania styczniowego do odzyskania niepodległości, Jędrzeja Świerzewskiego w latach Drugiej Rzeczypospolitej, Danuty Skorwider w okresie okupacji i wreszcie Tomasza Kopcia w latach 1945—1980. Ponadto pomieszczono kilka artykułów omawiających mniej czy bardziej szczegółowe kwestie jak np. Andrzeja Karpińskiego „Ubodzy przedstawiciele cechowego rzemiosła warszawskiego w latach 1526—1655”, Ireny Turnau „Rzemiosła włókiennicze, odzieżowe i skórnicze w latach 1655—1795”. W zakończeniu części pierwszej znalazł się słownik terminów, jak można się domyślać z zakresu rzemiosł włókienniczych, odzieżowych i skórzaných, występujących w źródłach, autorstwa I. Turnau. W części drugiej podobny charakter mają opracowania Haliny Lilejko „Złotnictwo warszawskie od schyłku XVIII w. do 1831 r.” oraz Wiesława Głębockiego „Zegarmistrzostwo warszawskie od schyłku XVIII do połowy XIX stulecia”.

Mimo swej niejednolitości książka daje pogląd o głównych kierunkach rozwoju rzemiosła, pozwala na wyznaczenie okresów *prosperity* i upadku. Omawiana praca jest też, niesformułowanym wprawdzie *expressis verbis*, rejestrem problemów, szczególnie tych, które wykraczają poza sferę związaną z działalnością produkcyjną, oczekujących na swoich badaczy, zwłaszcza, że nie wszystkie dostępne źródła zostały wykorzystane w sposób definitywny, jak chociażby akta hipoteczne i notarialne szczególnie dla drugiej połowy XIX i XX w., czy prasa.

Książka starannie opracowana, wzbogacona licznymi ilustracjami stanowi cenną pozycję pośród literatury warsawianistycznej.

A. B.